

Sygn. akt IV KK 243/17

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)

SSN Dorota Rysińska

Protokolant Anna Kowal

w sprawie A. K.

skazanej z art. 286 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 lipca 2017 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego

na korzyść oskarżonej

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 29 marca 2017 r., sygn. akt VI Ka (...),

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w G.

z dnia 8 lutego 2017 r., sygn. akt VI Ka (...),

1. uchyla zaskarżone postanowienie oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w G. z dnia 8 lutego 2017 r., sygn. akt VI Ka (...) i sprawę przekazuje temu Sądowi do rozpoznania;

2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z dnia 9 lutego 2016 r., sygn. akt II K (...), uwzględniając wniosek prokuratora złożony w trybie art. 335 § 1 k.p.k, uznał A. K. za winną popełnienia przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art.

11 § 2 k.k., uznając je za ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k. wymierzył jej, przy zastosowaniu art. 37b k.k. w zw. z art. 34 § 1 k.k. w zw. z art. 34 § 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k., karę 5 miesięcy pozbawienia wolności i karę 2 lat ograniczenia wolności. Ponadto Sąd zobowiązał A. K. do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz O. S.A. kwoty 3.628,52 zł, a na rzecz I. S.A. kwoty 3.552,30 zł.

Wyrok został zaskarżony wyłącznie przez oskarżoną. W wyniku rozpoznania wniesionej przez nią apelacji Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 21 czerwca 2016 r., sygn. akt VI Ka (...)/16, uchylił wyrok Sądu I instancji i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Przyczyną jego uchylenia było wydanie wyroku z rażącą obrazą art. 37b k.k. polegającą na wymierzeniu oskarżonej kary w wymiarze przekraczającym górną granicę zagrożenia karą mieszaną określoną w tym przepisie. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy w Z. postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2016 r., sygn. akt II K (...)/16 na podstawie art. 343 § 7 k.p.k. zwrócił ją prokuratorowi uznając, że brak jest podstaw do uwzględnienia jego wniosku w trybie art. 335 § 1 k.p.k.

Po wniesieniu w tej sprawie kolejnego aktu oskarżenia, Sąd Rejonowy w Z., uwzględniając wniosek złożony w imieniu oskarżonej przez jej obrońcę w trybie art. 387 k.p.k., wydał w dniu 14 listopada 2016 r., w sprawie o sygn. akt II K (...)/16, wyrok, w którym uznał A. K. za winną popełnienia czynów opisanych w akcie oskarżenia z art. 286 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za czyny te, uznając je za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k., wymierzył jej karę 1 roku pozbawienia wolności. Ponadto na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał A. K. do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz O. S.A. kwoty 3.628,52, a na rzecz I. S.A. kwoty 3.552,30 zł.

Wyrok ten został zaskarżony przez oskarżoną, która podniosła w apelacji zarzut z art. 438 pkt 4 k.p.k., domagając się wymierzenia wobec niej kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Apelacja została przyjęta przez Przewodniczącą Wydziału II Karnego Sądu Rejonowego w Z. i przekazana do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G.. Sąd ten postanowieniem z dnia 8 lutego 2017 r., w sprawie o sygn. akt VI Ka (...), na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k. pozostawił bez rozpoznania przyjętą apelację oskarżonej.

Przyczyną takiej decyzji było ustalenie, że wywiedziona apelacja była niedopuszczalna z mocy ustawy, bowiem zgodnie z treścią art. 447 § 5 k.p.k. podstawą apelacji nie mogą być zarzuty określone w art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k., związane z treścią zawartego porozumienia, o którym mowa m.in. w art. 387 k.p.k.

Postanowienie to zostało zaskarżone przez oskarżoną. Sąd Okręgowy w G., po rozpoznaniu jej zażalenia, postanowieniem z dnia 29 marca 2017 r., sygn. akt VI Ka (...) utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie, dzieląc wyrażoną w nim argumentację dotyczącą niedopuszczalności podnoszenia zarzutów z art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k. w apelacji od wyroku zawartego w trybie konsensualnym.

Kasację na korzyść skazanej od tego postanowienia wniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny. Zarzucił w niej rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie - art. 440 k.p.k. w zw. z art. 443 k.p.k. polegające na utrzymaniu w mocy postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 8 lutego 2017 r., sygn. akt VI Ka (...), o pozostawieniu bez rozpoznania apelacji oskarżonej A. K. od wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 14 listopada 2016 r., sygn. akt II K (...)/16, z uwagi na naruszenie zakazu z art. 447 § 5 k.p.k., tj. podnoszenia zarzutów z art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k. związanych z treścią zawartego porozumienia, o którym mowa w art. 387 k.p.k., na skutek czego uprawomocnił się powyższy wadliwy wyrok, wydany z rażącą i mającą istotny wpływ na treść tego orzeczenia obrazą art. 443 k.p.k., orzekający wobec skazanej surowszą karę, niż w poprzednim uchylonym w tej sprawie wyroku, zaskarżonym jedynie na korzyść oskarżonej. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 29 marca 2017 r., sygn. akt VI Ka (...), oraz utrzymanego nim w mocy postanowienie tego Sądu z dnia 8 lutego 2017 r., sygn. akt VI Ka (...), i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania wraz z apelacją oskarżonej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna.

Zaskarżone nią postanowienie wydano z rażącą obrazą wskazanych w zarzucie kasacji przepisów prawa procesowego, przy czym uwzględniając następstwa tego uchybienia, nie może być wątpliwości co do jego istotnego wpływu na treść zaskarżonego postanowienia. Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia

29 marca 2017 r., sygn. akt VI Ka (...), uniemożliwił bowiem kontrolę apelacyjną wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 14 listopada 2016 r., sygn. akt II K (...)/16, który niewątpliwie wydany został z rażącą obrazą art. 443 k.p.k. i to taką, która miała istotny wpływ na treść tego wyroku. Przepis ten – co bezsporne – zawiera zakaz *reformationis in peius* w postępowaniu ponownym i powinien być stosowany wobec oskarżonej. W wydanym wobec niej – po ponownym rozpoznaniu sprawy – wyroku orzeczono bowiem surowszą karę, niż ta, którą jej wymierzono w wyroku uchylonym w wyniku jego zaskarżenia jedynie na jej korzyść. Rację ma Sąd Okręgowy o ile stwierdza, iż podstawą apelacji (w opisanym przypadku oskarżonej) – co do zasady – nie mogły być zarzuty określone w art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k., związane z treścią porozumienia zawartego przez nią w trybie art. 387 k.p.k. (art. 447 § 5 k.p.k.), ale jedynie przy braku warunków do stosowania wobec niej zakazu wynikłego z treści art. 443 k.p.k. Sąd Okręgowy nie zauważył, co słusznie podnosi Autor kasacji, iż w zaistniałej sytuacji procesowej doszło do konkurencji dwóch zasad określających sytuację prawną oskarżonej. Pierwsza z nich zakazywała kwestionowania przez nią przy pomocy określonych zarzutów orzeczenia w zakresie objętym porozumieniem, a druga gwarantowała, że jej sytuacja nie ulegnie pogorszeniu, w stosunku do pierwszego z wydanych wobec niej przez Sąd Rejonowy wyroków wobec zaskarżenia tego orzeczenia jedynie na jej korzyść. Nie ulega wszak wątpliwości, że w wyroku wydanym w ponownym rozpoznaniu sprawy kara pozbawienia wolności orzeczona została w wysokości 1 roku. Z kolei w wyroku wcześniej zaskarżonym przez oskarżoną kara pozbawienia wolności wymierzona została w wysokości 5 miesięcy. Wprawdzie była to kara mieszana, gdyż obok niej orzeczono karę ograniczenia wolności, jednak nie może to zmieniać oceny, że kara wymierzona w wyroku zapadłym podczas ponownego rozpoznania sprawy jest surowszą, i to znacznie, od kary wymierzonej w wyroku zaskarżonym przez oskarżoną. Brak orzeczenia w wyroku ponownym wobec oskarżonej kary ograniczenia wolności, z racji na charakter wolnościowy tej kary, nie może z pewnością rekompensować tak znacznego zaostrzenia wymiaru kary pozbawienia wolności i stanowić o braku warunków do przyjęcia naruszenia zakazu z art. 443 k.p.k. Sposobu rozstrzygnięcia tej wspomnianej, bezspornej kolizji zasad określających sytuację prawną oskarżonej należy upatrywać w treści art. 440 k.p.k.

Nie ulega wszak wątpliwości, że ów zakaz wynikły z treści art. 447 § 5 k.p.k., wyłącznie służy zapewnieniu trwałości przyjętych przez strony procesu (a więc i oskarżoną) warunków skazania. Jednakże, w sytuacji gdy te warunki – tak jak w niniejszym przypadku – w sposób oczywisty uchybiają zasadom dotyczącym gwarancji podstawowych praw procesowych stron postępowania (a taką niewątpliwie jest prawo do niepogorszenia prawnokarnej sytuacji, wynikającej z zakazu przewidzianego treścią art. 443 k.p.k.) i one – w tym zakresie - powinny podlegać kontroli odwoławczej. Stąd też Sąd Okręgowy – stosownie do nakazu z art. 440 k.p.k. – dostrzegając z urzędu rażącą niesprawiedliwość wydanego wobec oskarżonej kolejnego wyroku Sądu Rejonowego w Z., wynikłą z nierespektowania treści art. 443 k.p.k., powinien był te zaszłości procesowe uwzględnić, przy tym gdy rozważał dopuszczalność wniesionej przez oskarżoną apelacji z uwagi na treść sformułowanych w niej zarzutów. Nie czyniąc tego i utrzymując w mocy postanowienie uniemożliwiające kontrolę odwoławczą wspomnianego wyroku rażąco obu tym przepisom uchybił, bo tym samym niezasadnie przyjął prymat reguły z art. 447 § 5 k.p.k. nad zasadą wskazaną w art. 443 k.p.k.

Orzeczenie o wydatkach uzasadnia treść art. 638 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

r.g.